

Závěr č. 23

ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě ze dne 15. června 2018

Snížení výše náhrady škody z důvodů zvláštního zřetele hodných v rámci procesu rozhodování o odpovědnosti státního zaměstnance za škodu

*V rámci procesu rozhodování o odpovědnosti státního zaměstnance za škodu nemůže
služební orgán z důvodů zvláštního zřetele hodných náhradu škody přiměřeně snížit.*

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě se zabýval otázkou snížení výše náhrady škody z důvodů zvláštního zřetele hodných v rámci procesu rozhodování o odpovědnosti státního zaměstnance za škodu.

Proces rozhodování o odpovědnosti státního zaměstnance za škodu podle části šesté zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“), je jedním z druhů řízení ve věcech státní služby¹ vedených příslušným služebním orgánem, přičemž na základě odkazu v § 123 odst. 1 zákona o státní službě představuje hmotněprávní úpravu část jedenáctá zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“). Jako zaměstnavatel v těchto vztazích vystupuje služební úřad.

Podle § 264 zákoníku práce z důvodu zvláštního zřetele hodných může soud výši náhrady škody přiměřeně snížit (moderovat).

¹ Viz Závěr č. 5 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě ze dne 3. června 2016 týkající se režimu projednávání povinnosti nahradit škodu způsobenou státním zaměstnancem služebnímu úřadu a způsobenou služebním úřadem státnímu zaměstnanci.

Uvedené ustanovení přiznává soudu tzv. moderační (zmírňovací) právo určit výši náhrady škody nižší částkou, než odpovídá skutečné škodě, aby přiznaná výše náhrady škody vyjadřovala to, co má být v případě konkrétní škodní události po zaměstnanci spravedlivě požadováno. Tuto pravomoc vykonává soud, rozhoduje-li v řízení o náhradě škody dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, poté, co zaměstnanec neuznal svou povinnost nahradit škodu, nebo neuzavřel se zaměstnavatelem dohodu o způsobu náhrady škody a o její požadované výši. Při určování výše náhrady škody může soud přihlídnout k okolnostem vzniku škody, formě a míře zavinění, dosavadním pracovním výsledkům zaměstnance apod.

V § 123 odst. 1 zákona o státní službě je stanoveno, že odpovědnost státního zaměstnance za škodu, kterou způsobil služebnímu úřadu, se řídí zákoníkem práce. Zákon o státní službě tak odkázal na komplexní úpravu povinnosti zaměstnance k náhradě škody včetně ustanovení § 264 zákoníku práce. Z ustanovení § 264 zákoníku práce vyplývá, že právo přiměřeně snížit výši náhrady škody je přiznáno toliko soudu, nikoliv služebnímu orgánu.

Při respektování čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR² a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod³ nelze tuto pravomoc výkladem přenést na služební orgán.

Navíc povinností služebního orgánu, který zastupuje poškozený služební úřad, je, aby o majetek státu pečoval s náležitou odbornou péčí⁴, a proto bez přímého zákonného zmocnění nemůže zároveň rozhodovat o snížení výše náhrady škody, která je oprávněným nárokem poškozeného.

Stran odlišnosti přístupů k řešení náhrady škody u státních zaměstnanců ve služebním poměru a u zaměstnanců v pracovním poměru lze uvést, že z hlediska předmětu úpravy a veřejnoprávního pojetí služebního poměru je zákonu o státní službě zřejmě nejbližší zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon v rámci úpravy odpovědnosti příslušníka za škodu rovněž neumožňuje výši náhrady škody přiměřeně snížit.

² Státní moc (...) lze (...) uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

³ Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

⁴ Srov. § 47 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů